

Стратешки план Викимедије Србије за период 2021 — 2023.

Садржај	
Увод	2
Визија	2
Мисија	3
Циљеви	3
Стратешка усмерења	4
Прикупљање слободног садржаја	4
Сарадња и умрежавање са другим организацијама и институцијама	6
Подршка заједници	8
Акциони план	10
Евалуација	11
Усвајање стратешког плана	11

Увод

Викимедија Србије је усвојила стратегију организације за период 2021 — 2023, на основу које се израђује овај стратешки план. Стратешки план је веома значајан за сваку организацију, јер конкретније одређује начин спровођења дефинисане стратегије, правце на које ће се иста усмерити и акције које ће предузети. У овом документу објаснићемо шта организација жели да постигне, на који начин ће употребити доступне ресурсе и у ком временском оквиру.

Викимедија Србије у време креирања стратешког плана спроводи стратегију дефинисану за период јануар 2018 — децембар 2020. Стратешки фокус усмерен је на следеће три области (Википедија у образовању, Слободан садржај и Повећање волонтерских капацитета) које је Викимедија Србије имплементирала кроз реализацију три програма (Образовни програм, ГЛАМ и Подршка заједници). Током израде стратегије за период 2021 — 2023, извршена је евалуација претходне стратегије током које су увиђене предности и недостаци тренутног приступа и управо ће ови сегменти бити измењени у циљу оптимизације резултата рада организације. Детаљна евалуација је доступна у [овом документу](#).

Узимајући у обзир све параметре - тренутно стање, евалуацију актуелне стратегије, будуће перспективе и жеље, суштински организација неће уводити радикалне промене, већ ће тежити стабилности и јачању утицаја на локалну и регионалну средину у погледу повећања свести о потреби слободног и доступног знања. Радна група задужена за креирање стратегије је у овом свеобухватном процесу дефинисала три стратешка усмерења: Прикупљање слободног садржаја, Сарадња и умрежавање са другим организацијама и институцијама и Подршка заједници, која ће детаљније бити обрађена у документу. Усмерења ће онемогућити расплињавање активности и тако боље усмерити организацију на квалитет резултата, системски приступ проблему и остваривање већег утицаја на циљну групу. Они се могу прожимати кроз више програма које Викимедија Србије буде реализовала, па су у том смислу флексибилни. Могућност реализације више стратешких праваца кроз један програм говори да смо на правом путу и да идемо ка једном циљу.

Визија

Системи вредности и начин гледања на свет доводе до спознаје сврхе тј. друштвеног смисла постојања, визије тј. слике жељеног стања у будућности и мисије тј. задатка који организација треба да оствари на том путу. Визија Викимедије Србије је усклађена са визијом Викимедијиног покрета коме организација припада:

Замислите свет у коме свака особа на планети има слободан приступ целокупном људском знању.

Мисија

Мисија Викимедије Србије је да мотивише и ангажује људе да раде на прикупљању и развоју образовних садржаја под слободном лиценцом или у јавном домену, и да раде на ширењу и промоцији слободног знања.

Циљеви

Истраживањем у које је [укључена заједница](#) дошло се до следећих циљева:

	Обједињени циљеви за период 2021 — 2023.	Објашњење
1.	Квалитетно умрежавање са различитим врстама институција и организација у циљу креирања слободног садржаја и коришћења заједничких ресурса	<ul style="list-style-type: none"> • дугорочна и одржива сарадња • препознатљивост • квалитет
2.	Смањење јаза између Википедијанаца и Викимедијанаца и тежња ка бољој комуникацији и међусобној подршци	<ul style="list-style-type: none"> • смањење јаза • нови корисници • већа мотивација
3.	Ширење мреже волонтера у оквиру које би се радило и на децентрализацији	<ul style="list-style-type: none"> • подршка • инклузија • децентрализација • задржавање волонтера
4.	Умножавање слободног садржаја са фокусом на квалитет истог	<ul style="list-style-type: none"> • квалитет • разноликост • свест о доступности садржаја
5.	Промоција слободног знања и Викимедијиног покрета и пројеката	<ul style="list-style-type: none"> • присутност • промоција • верификација

Табела 1

Квалитет садржаја

Квалитет садржаја је тешко дефинисати и најчешће није лако мерљив критеријум. Међутим, од круцијалног је значаја и за пројекте и за заједницу. Квалитет је нешто што не привлачи само уреднике, већ и крајње кориснике и партнере. Појединачно прегледање чланака, ставки, мултимедијалних датотека је често тежак и спор посао и подразумева стављање притиска на појединца. Овакав приступ ћемо избећи и окренути се ка проактивности и спречавању постављања некавалитетног садржаја у самом почетку. То подразумева већа улагања у обуке, измену приступа, увођење иновација, јачање волонтерских капацитета, коришћење доступних алата, стварање самоодрживих пројеката и слично.

Институционална подршка у смислу релевантног садржаја

Квалитет садржаја се може посматрати и у спрези са институционалном подршком. Прилог овоме свакако иду технолошки фактори у оквиру ПЕСТ анализе. Стратешки циљ Владе Србије је дигитализација², те ће Викимедија Србије стремити дијалогу са релевантним институцијама у циљу ширења свести о потреби слободног и доступног знања. Поменути циљ Владе даје велики потенцијал у смислу укључивања институција које поседују културно наслеђе, а нарочито имајући у виду да Викимедија Србије последњих неколико година има подршку Министарства културе и информисања.

Институционална подршка огледа се и у сарадњи са образовним установама које су главни канал за ширење Викимедијиних пројеката у академском окружењу. Сарадња се огледа у едукацији ученика и студената који ће стећи вештине уређивања Википедије, али ће допринети истој својим стручним знањем које им пружа установа. На овај начин Википедија, али и други Викимедијини пројекти постају подразумевани алат у настави, омогућавају развој критичког размишљања и повећавају свест о слободном знању и ауторским правима.

Разноликост садржаја

Викимедија Србије већ дужи низ година тежи разноликости у сваком погледу. То се огледа у равноправности између прикупљања популарног садржаја и садржаја који није довољно заступљен на интернету.

Најчешће се овај садржај повезује са маргинализованим групама које су угрожене или изложене дискриминацији (ЛГБТ популација, жене, националне мањине, особе са инвалидитетом...). Због тога ће Викимедија Србије наставити умрежавање са

² <http://www.seecult.org/vest/vlada-srbije-usvojila-strategiju-razvoja-kulture-2020-2029>

организацијама које су релевантне и које окупљају маргинализоване групе, а у жељи да се повећа њихова видљивост и видљивост њиховог рада, културе, знаменитих људи или опасности које носи дискриминација са којом се суочавају. Овај сегмент није новина у раду организације, али је важан фокус којем ћемо стремити. Сарадња са непрофитиним сектором може умногоме да утиче на повећање разноликог садржаја на Викимедијиним пројектима.

Осим маргинализованих група, битан аспект разноликости садржаја је и децентрализација. Србија је земља у којој су догађаји централизовани у главном граду, а многи мање развијени делови земље нису довољно представљени. Овде не говоримо само о местима у Србији, већ и о културном наслеђу које она имају, о природним добрима која су неретко неприступачна и самим тим недовољно покривена фотографијама, као о значајним људима из ових крајева. Екстерна могућност коју треба у овом случају искористити су ниже цене у градовима у унутрашњости због чега су и буџети пројеката мањи. Ризик у овом случају може бити инфраструктура, али је Викимедија Србије увела јако добру праксу уступања опреме за потребе пројеката, као и могућност коришћења мобилног интернета. Имајући ово у виду, Викимедија Србије ће наставити да се умрежава са невладиним организацијама, појединцима, студентским организацијама, културним и образовним институцијама које управо због жеље да се више активирају, имају већи ентузијазам за реализацију пројеката. Ово подразумева успостављање дугорочних и одрживих сарадњи у којима се ангажују различити људи како не би дошло до ризика прегоревана волонтера.

Сарадња и умрежавање са другим организацијама и институцијама

Верујемо да су сарадња и умрежавање са другим организацијама и институцијама неопходни за развој организације и искоришћавања заједничких циљева и ресурса зарад досезања до што већег броја људи и остваривања добрих резултата. Имајући ово у виду, тежићемо: **одрживим и дугорочним сарадњама, децентрализацији и подршци у донацијама.**

Одрживост и дугорочност сарадњи са институцијама и организацијама

Викимедија Србије ће у наредном периоду настојати да успостави одрживе и дугорочне сарадње у циљу постизања бољих резултата и развоја организације. Увидели смо да једнократне сарадње могу тренутно донети добар садржај и промоцију, али је за даљи развој неопходно креирање одрживих модела који неће зависити од појединаца и који ће имати тенденцију да се настављају, шире и укључују све више запослених из институција и организација. Један од сегмената је укључивање више заинтересованих страна и коришћење заједничких ресурса ради мултиплицирања замишљених исхода.

Подршка заједници

Подршка заједници представља широк спектар активности које се реализују у циљу пружања потпоре члановима и чланицама заједнице. Ово усмерење има намеру да омогући **смањење јаза између Википедијанаца и Викимедијанаца, умрежавање заједнице ради остваривања заједничких циљева и ширење мреже волонтера.**

Смањење јаза између Википедијанаца и Викимедијанаца

Јаз између заједнице Википедије на српском и волонтера Викимедије Србије је знатно смањен током спровођења претходне стратегије, али на томе треба и даље радити. Иако је комуникација прилично боља, нарочито узимајући у обзир Дискорд и заједнички организоване акције, постоји простор за побољшање. Да бисмо достигли ниво комуникације на коме заједно и контруктивно решавамо проблеме, сви морамо имати добре комуникационе вештине. Због тога ћемо настојати да организујемо тренинге комуникације за заједницу, као и тренинге за компромисно решавање конфликта. Овакав приступ омогућиће стицање вештина, техника, али и окупљање, боље упознавање и заједничко решавање постављених задатака.

Осим тренинга, заједнице најбоље сарађују ако заједно покрећу и реализују пројекте. Под тим се подразумевају акције, маратони, такмичења, фото-туре и слично. Стремићемо заједничким активностима како бисмо једни друге подсећали да тежимо истом циљу.

Још један од начина како Викимедија Србије може подржати заједницу Википедије на српском је коришћење комуникационих канала за промоцију акција које заједница организује — блог, мејлинг листа, друштвене мреже.

Умрежавање заједнице ради остваривања заједничких циљева

Код заједнице је јако битно уочавање заједничких циљева, а уколико се циљеви разилазе, онда је потребно фокусирати се на проналажење прихватљивог решења за обе стране. Умрежавање може бити на локалном, али и на регионалном нивоу. Викимедија Србије ће наставити да покреће и реализује акције у које ће чланови заједнице бити укључени, како у организацији, тако и у спровођењу активности. Овде је нарочито важно препознавање и ослушкивање жеља заједнице.

Умрежавање заједнице значи успостављање јаке заједнице, здравог радног окружења и повећање разноликости међу члановима заједнице. Верујемо да су то основе када је у питању мотивација волонтера. Заједница је срж покрета и идеје слободног знања.

Неопходно је имати јаку и здраву заједницу како бисмо имали растуће и одрживе пројекте.

Ширење мреже волонтера

Викимедија Србије је волонтерска организација која базира све своје активности на што већем учешћу волонтера. Због тога је неопходно ширење мреже волонтера који ће бити укључени у активности организације у складу са њиховим интересовањима. Досадашње искуство говори да је добра препорука најбоље решење за органско ширење заједнице. Имајући то у виду, једна од најважнијих ствари је подршка постојећој заједници и пружање саветодавне, техничке и финансијске подршке. Уколико је заједница задовољна и уколико у оквиру ње влада здрава атмосфера, нови волонтери лако буду привучени.

Мрежа волонтера се шири и кроз пилот-пројекте. Због тога ћемо наставити са праксом додељивања микро и годишњих грантова, кроз које ће подносиоци пројеката моћи да се опробају у увећању садржаја на Викимедијиним пројектима. Подносиоци оваквих пројеката су углавном организације које и саме имају волонтере и чланове и могу ширити идеју о слободном знању међу њима.

Да би што више људи чуло о грантовима и пројектима, неопходно је коришћење што више комуникационих канала. То подразумева релевантне интернет портале, медијске канале, друштвене мреже и слично. Викимедија Србије је у 2020. имала велики одзив на годишњи конкурс за пројекте путем плаћене рекламе на Фејсбуку. Циљна група је добро осмишљена и због тога је добијен велики број предлога пројеката, међу којима је било подносилаца из разних градова Србије, што нас опет доводи до значаја децентрализације. Овакав систем ћемо наставити да спроводимо, јер верујемо да има добре ефекте, а не изискује превише средстава.

Акциони план

У наставку ћемо представити акциони план као део стратешког плана. Кроз план ћемо кратко приказати стратешка усмерења, циљеве који се њима постижу, активности, ресурсе и очекиване резултате.

Стратешка усмерења	Циљев и (таб 1)	Активности	Ресурси	Очекивани резултати
Прикупљање слободног садржаја	1, 3, 4	<ul style="list-style-type: none"> - Реализација маратона, радионица, такмичења и акција; - Укључивање спољних уредника: ученици, студенти, студентске организације, чланови других НВО; - Укључивање институција културе и остваривање сарадње по питању ослобађања дигитализованог садржаја; - Таргетирање разноликих циљних група које ће донети разнолик садржај; - Реализација програма стажирања; - Активности усмерене на повећање квалитета у односу на квантитет. 	Опрема, запослени, инфраструктура, волонтери, запослени у институцијама и организацијама са којима сарађујемо.	<ul style="list-style-type: none"> - Повећан корпус слободног садржаја најпре на пројектима на српском језику; - Значајно повећан квалитет садржаја у односу на квантитет; - Организације и институције са повећаном свешћу о доступности садржаја и потреби за тим; - Разноликост у погледу уредника на Википедији.
Сарадња или умрежавање са другим организацијама и институцијама	1, 5	<ul style="list-style-type: none"> - Успостављање квалитетне и дугорочне сарадње са институцијама културе, образовним институцијама и невладиним сектором; - Уочавање недостатака досадашњих сарадњи и осмишљавање будућих одрживих модела; - Искоришћавање заједничких ресурса ради остваривања заједничких циљева; - Едукација чланова институција и организација ради упознавања са Викимедијиним пројектима; - Едукација чланова институција и организација у погледу ауторских права и слободних лиценци; - Промоција Викимедијиних пројеката у академском окружењу; - Стицање средстава од партнера ради реализације пројеката. 	Опрема, запослени, инфраструктура, волонтери, запослени у институцијама и организацијама са којима сарађујемо, подршка релевантних институција.	<ul style="list-style-type: none"> - Јака и одржива партнерства са невладиним и владиним сектором; - Повећан корпус слободног садржаја добијеног из остварених сарадњи; - Већа финансијска самосталност; - Повећана свест о Викимедијиним пројектима и потреби за слободним знањем; - Едукован сектор запослених у институцијама и организацијама.
Подршка заједници	1, 2, 3	<ul style="list-style-type: none"> - Заједничке акције волонтера Викимедије Србије и уредника Википедије на српском; - Реализација маратона, радионица, окупљања, конференција са фокусом на умрежавање волонтера; - Организација такмичења; - Умрежавање са другим огранцима ради размене знања и имплементације заједничких активности; - Додељивање грантова за реализацију пројеката. 	Опрема, запослени, инфраструктура, волонтери, запослени у институцијама и организацијама са којима сарађујемо, тренинзи.	<ul style="list-style-type: none"> - Боља комуникација између заједнице Викимедије Србије и Википедије на српском; - Проширена самоодржива мрежа волонтера; - Децентрализоване активности у градовима Србије; - Повећан корпус слободног садржаја; - Регионално лидерство.

Евалуација

Викимедија Србије већ дужи низ година практикује евалуацију програма, програмских активности и резултата, као и утицаја који се остварује на локалном и на регионалном нивоу. У том смислу евалуација подразумева што објективнију процену у којој мери су циљеви испуњени. Овај процес биће примењен и на стратешки план и обухватаће три фазе: 1) прикупљање података; 2) преглед и анализа података и 3) презентација података.

Прикупљање података подразумева стално праћење активности и резултата током трајања и након завршетка периода за који стратегија важи. Викимедија Србија креира интерне и јавне извештаје на тромесечном, шестомесечном и годишњем нивоу, у којима прикупља метрике и активности које су обављене. На основу ових докумената, као и на основу анкете за заједницу, чланове и партнере, која ће бити спроведена у 2023. години, биће извршени преглед и анализа података. То подразумева давање оцене у којој мери је стратегија спроведена, представљање шта су били изазови и шта је потребно изменити у будућности. Преглед ће бити објављен и доступан заједници у циљу добијања повратне информације.

Евалуација стратегије је јако важан корак у креирању наредне стратегије, јер се у њој могу открити успешни модели сарадње, али и направљене грешке на којима се може учити. Такође је добар начин да заједница исказе мишљење о генералном раду организације и на који начин Викимедија Србије може пружити помоћ.

Усвајање стратешког плана

Овај документ усвојен је на састанку Управног одбора Викимедије Србије, који је одржан 23.09.2020.

